

KUSTBON

≡ Tidning för svenskarna i Estland ≡

Årg. II.

Onsdagen den 16 april 1919.

№ 6.

o o o o o o o Redaktionen adress: Reval, Riddaregatan 3. o o o o o o o

Glad påsk!

Påskan, uppståndelsen högtid, förkunnar oss segern över mörkret och döden. Den vill bringa oss liv och ljus och sol; den vill inge oss hopp. — Det såg mörkt och dött ut för sannigens och det eviga livets tillbedjare; då deras hopp, mänsklighetens välgörare och frälsare Jesus Kristus, offrades i döden på långfredagen, men det blev åter ljus och liv, då han trotsande döden och mörkrets makt stod upp igen. „Han är uppstånden!“ Det var och är det glada påskbudskapet. Genom honom, livets furste, har det blivit liv och uppståndelse i världen på mera än ett område. Kulturen, som alljämt är stadd i utveckling mot fulländningens mål, har gjort ett segertåg genom världen. Den sanna bildningen har sin upphovsman i „människosonen.“ Där människosonen dragen fram, skingras okunnighetens, fördomarnas, lögnens och bedrägeriets töcken. — Mörkt och dött ser det stundom ut i världen ännu i dag, men vi vilja hoppas på lyckligare och ljusare tider. Dock, det är vi själva, du och jag, som med Guds hjälp skola bringa det därhän, att det blir ljusare och bättre. Det är vi själva, som först behöva omskapas och bli bättre, sedan världen. Hat och hämnd måste bannlysas, endräkt och broderskärlek bli rådande. Det där kan rädda oss. Det behöver bli en uppståndelse — alldeles som skriften lär — i vars och ens hjärta, om det skall bli bättre.

Mätte påskan få lära oss det och väcka oss, lära oss att i allt följa den „uppståndnes“ lära, även när det gäller att älska sin nästa, ja t. o. m. sin ovän som sig själv! Mätte

den dyra högtiden lära dig inse, att kärleken, den högsta makten på jorden, är det enda medlet, som kan återställa lyckan och uppväcka till ett nytt liv. — Vi tillönska alla våra läsare en glad påsk!

Protokoll

(Fortsättning från föregående nr.)

Widare finge vår fodran gå ut på att få swenskspråkiga skolor med egen swenskt skolförhållande samt jämbestämmanderätt i alla skolfrågor, d. w. s. fullkomlig kulturell autonomi. Talaren hade också tänkt sig och framkom med förslag till många beaktansvärda planer angående den kulturella autonomien. Bland annat yrkades på högre bildning, högre folkskolor och t. o. m. ett swenskt realgymnasium. Blandade tvåspråkiga skolor borde anskaffas och bildas för swensktalande endast swenska och för esterna estniska skolor. För folkskolläraernes utbildning borde förjas genom studier i Sverige och Finland. Rättigheten för användandet av swenska språket borde äwen sträcka sig till ämbetsverken, framför allt gällde det våra kommunalförvaltningar, men äwen fredsdomare borde förstå swenska. kyrkan borde skiljas från staten. Sedan ordföranden H. Böhl äwen gjort några wiktiga uttalanden i skolfrågan och bildningsfrågan i allmänhet samt framkommit med i frågan wiktiga förslag, antog kongressen med några ändringar de av inledaren utarbetade riktlinjerna i frågan och enade sig om följande resolution:

„Swensktalande i Estland anhålla om följande nationella rättigheter:

1) Garanti för swenskt ministerplats wid Estlands bliwande regering;

2) laglig garanti för att även swenskarne blewe representerade wid Estlands bliwande parlament;

3) wad folkskolan och öwerhuvudtaget skolväsenhet beträffar fullkomlig kulturell autonomi:

- a) rättighet att bestämma skoltyper och utarbeta program samt bestämma om läroböcker;
- b) rättighet att använda i Sverige och Finland utbildade lärarekrifter samt självbestämmanderätt i frågan om folkskollärares utbildning;
- c) swenskt skolstyrelse, som äger bestämma om skoltidens längd samt huruvida skolgång för barn är obligatorisk eller icke;
- d) blandade skolor avskaffas och inrättas för swenskarne swenska och för esterna estniska skolor;
- e) såsom ett oestergiwligt fram fasthålla wid fodran på att i swenska folkskolor undervisning på modersmålet för all framtid meddelas swenska barn, men också att rättighet beredes swenska barn erhålla undervisning på modersmålet även wid högre av staten underhållna undervisningsanstalter;
- f) swenska folkhögskolor och lantbrukskolor samt andra bildningsföretag och kulturanstalter böra av staten understödjäs engligt samma grunder som de estniska;

4) att swenska språket tillerkännes samma rättigheter som rikspråket wid de kommunala ämbetswerken;

5) fredsdomare och andra domare, som behandla swenska ärenden, måste behärska swenska, så att språkfrågan ej lägger något hinder i vägen för swenskarne wid deras sökande av skydd hos domstol".

§ 7.

Fru Rosette Veipman talade i „kvinnofrågan“ och yrkade på olika rättigheter för kvinnan. Kvinnan gjorde också mycket nyttigt arbete i samhällets tjänst; wi borde uppsätta det, och hon borde mera än hittills tillåtas deltaga i arbetet i rent politiskt hänseende. G. Böhl finner inledarinnaens påyrkande beaktansvärt och understöder det gjorda yttrandet.

N. Bles tycker, att något borde göras för våra kvinnor ute på landsbygden och föreslår, att man borde wända sig till „Marthaföreningen“

i Finland och begära råd och upplysningar. Härmed hade man nu öwergått till frågan om werksamheten för våra landskvinnores höjande praktiskt och intellektuellt.

Boel Nyman framkom med förslaget, att wi borde ta mått och steg till att få en „Martha“ hit ut, som i bygderna anordnade kortare kurser för våra unga kvinnor. Förslaget vann kongressens bifall, och man slutade diskussionen med att ge de olika lokalsamfundningarna i uppdrag att närmare behandla frågan på olika orter.

§ 8.

Sedeau behandlades olika frågor. I tidningsfrågan uttalades önskemålet, att ombudsmän i varje by borde gå från hus till hus och samla prenumeranter.

Stadsrådet G. Böhl föreslog, att wi så småningom borde tänka på att samla en swensk kulturfond. Förslaget blev antaget. Insamlandet av medel finge ske genom anordnande av auktioner och fester samt mottagande av frivilliga gåvor och donationer. Såsom ett gott sätt för insamlande av medel antogs dessutom G. Böhl's förslag om frivillig beskattning av en dags lön.

Från flera håll uttalades dessutom önskemålet, att få swenskt läkare till Nuckö och Wormsö.

§ 9.

Ordföranden G. Böhl avslutade mötet med några hjärtliga ord, uppmanande till enighet, som ger styrka. Wi borde sammansluta oss, för att kunna kämpa för vårt ädla mål. Till slut avsjöngs stående „Wårt land“.

Ordförande: G. Böhl.

Sekreterare: N. Bles.

Swenska — Estland.

Den 29 mars hade Swenska Folkförbundet anordnat en fest i Neval i kommersskolans sal. Festen hade lockat omkr. 700 personer, salen war alldeles öwerfylld. Bland de närvarande fanns det många riksswenska militärer ur swenska lären och swenskar från Finland. Musiken spelade „Wårt land“, warpå N. Bles i korta ordalag hälsade de närvarande hjärtligt wälkomna. Programmet war synnerligen innehållsrikt. Det war omwärlande

fång, musik, deklamation, tablåer med deklamationer och dans på scenen, bland annat plastiff dans samt ett extra roligt nummer m. m. Bufetten förtjänar ett särskilt omnämnande för alla de för närvarande tid ovanliga rariteter, den hade att bjuda på. Heder åt våra damer för det! Så var det också vackra inkomster festen inbringade — omkr. 5000 marck ren vinst.

Politiska nyheter.

Ur Östniska Högtvarerets rapporter.

Den 8 april.

I riktningen **Zanburg**. Fienden bombarderade Narwa och gjorde med tillhjälp av kanoneld anfall mot våra positioner vid godsset Lilienbach, men skingrades av vår eld. Vår spanarfår skingrade fiendens kompani vid bron Pliussa; balterna erhöles vid byarna Stamja och Stroja ännu 20 fångar.

I riktningen **Pleskau** pågå enligt rapport-uppgifter häftiga strider.

Den 9 april.

I riktningen **Dubowa** erövrade balterna i går på östra stranden av Peipus en mängd byar och uppställde sig i dag på linjen av byarna Koslowstschina och Drel.

Peipus strand. Nordarmén fördrev änyo fienden från ön Piirsaar och intog den.

I riktningen **Pleskau** gjorde våra trupper understödda av kanoneld anfall, utdrev fienden ur en mängd byar, uppställa sig på linjen av byarna Mittowitsch, Nya Solesja, Dristowa, Drolowo och godsset Banikowitsch samt tåga framåt. Vid godsset Banikowitsch erhöles 2 och vid byn Salesja 3 kulsprutor.

Den 10 april.

I riktningen **Pleskau** erhöles våra trupper i går vid byn Mittowitsch ännu en kulspruta samt 14 fångar.

Den 11 april.

I riktningen **Pleskau** erövrade våra trupper efter en hård kamp byarna Poljana, Rudrowa och Koslowo samt erhöles som byte en kulspruta. Fienden bombarderade Koscheljacha station.

Den 12 april.

I riktningen **Pleskau** intogo våra trupper byn Mustitsch.

I riktningen **Pleskau** intogo våra trupper efter en hård kamp byn Dmitrijewff.

Den 13 april.

I riktningen **Marienburg** ha enligt rapport-uppgifter fiendens anfall vid byarna Rimioru, Körgesaar och Kurre bliwit tillbakawisade.

Strödda meddelanden.

I den Konstituerande Församlingen erhålla socialdemokraterna 40 platser, arbetarp. 30, folkpartiet 24, folkförb. 7—8, social-revolutionerna 7, det kristliga folkförbundet 5—6, tyfka partiet 4 och ryssarna 1 plats. På så sätt har swenska folkförbundet också erhållit 1 plats och wi kunna ej wara annat än stolta öwer, att swensarna fött sin sak bra.

London, 10 april. Reuter. Fredskonferensen behandlade frågan angående upphäwandet av Dyfsterrikes och Adriatiska havets blockad (spärning) samt genomförandet av handelsförbindelser med Estland, Lettland och Lithauen.

Swerige och Finland.

Stockholm den 11 april. Riksdagswalen till första kammaren. Högern har erhållit 40, folkförbundet 16, liberalerna 38, de högersinnade socialisterna 51 och de vänstersinnade socialisterna 5 platser. F. n. inneha i kammaren: högern 81, liberalerna 43 och socialisterna 21 plats.

Officiella meddelanden.

Nedanstående lagar och påbud ha bliwit oss öwerlämnade av Swenska Folkministeriet i och för publicering på swenska språket.

I „Regeringsbladet“ N:o 17 publiceras ett cirkulär N:o 26 till alla krets- och stadsförvaltningar jämte anskrift till alla kommissarier av Triflesministeriet, däri kommunalförvaltningarna och milisföreståndarena göras uppmärksamma på, att noga beakta de fodringar, som angiwäs i detta cirkulär, wid utfärdande av inthg öwer infallade bewäringars familjeförhållanden och deras ekonomiska ställning, wilka söka befricelse. Om ofullständiga uppgifter insändas, måste hmwudkommissionen skriftligen insödra sådana

från kommunen, och det är mycket besvärligt samt fördröjer sakens behandlig. Huru inthgen skola skrivas står angivet i „Regeringsbladet“ (Kiigi Teataja) № 17. Däri fodras noga uppgifter om såväl den utfallades som hans släktningars namn, ålder, huruvida gift eller ogift, var de bo och tillsammans med wem m. m. Vidare fodras uppgifter om, huruvida bewäringen själm, hans hustru, föräldrar eller hustruns föräldrar ha haft eller ha fast egendom, var denna egendom befinner sig, stället storlek och återns storlek, huru mycket hornboskap och hästar finnas, familjemedlemmarnas tjänst, förstå de någon hysla, finns det handelsföretag, har den utfallade i själwa werket underhållit ansökarena m. m., m. m. Ansökan bör helst lämnas wid den krets-kommisssion, där bewäringen blivit infallad.

Svenska Folkministeriet.

Livsmedelsministeriets förordning angående spanmåls användande.

(Publicerat i „Regeringsbladet“ № 18).

Jordbrukare erhåller: 7 pud säd pr person årligen.

Dagswerkare bör i år utfä sin „sädslön“ till St. Georg (Santirja), men efter St. Georg 2 pud pr person till nya skörden.

Landlösa erhålla:

$\frac{3}{4}$ U. bröd dagligen eller 18 U. säd månatligen (8 U. råg och 10 U. korn eller hawre).

Barn och utförare av lättare arbeten erhålla: $\frac{1}{3}$ U. bröd dagligen eller 8 U. säd månatligen (4 U. råg och 4 U. korn eller hawre).

Husdjur erhålla:

Hästar 25 pud hawre årligen,

” 15 ” ” från 1 mars till nya skörden.

föl 8 ” ” för hela året,

kälvar 3 ” ” ” ” ”

swin 4 ” ” ” ” ”

Ungdjur erhålla ingenting.

Till frö lämnas: råg, wete, korn 12 pud pr desjätin; hawre och blandsäd 15 pud pr desj.

All övrig säd kommer beroende på återns storlek och enligt krets- och kommunalförvaltningarnas fördelning med hänsyn till genomsnitts skörden att övertas. Den som icke fullgör sin plikt wid överlämnandet av säd be-

straffar livsmedelsministern enligt förslag av livsmedelskretsambelningen.

Livsmedelsministern: E. Aule.

Sekreterarens st. företr.: A. Tupits.

№ 49. Den Temporära Regeringens förordning av den 21 mars 1919 angående förlängning av arrendeavtal på ett år.

(Publicerat i „Regeringsbladet“ № 19.)

§ 1. Alla arrendeavtal (rendilepingud) kunna på arrendatorns önskan förlängas på ett år, om sådana avtal äro gjorda i jordbrukets intresse och för dess höjande på jordlotter icke öwerstigande 50 desj. utanför stadsområden och om sådana avtals terminer i år, 1918/19-s hushållsår, på grund av uppsägning eller innehåll äro förbi.

§ 2 talar om, att arrendatorn har att erlægga den del av de offentliga skatterna, som tillkommit som förhöjning till skatterna sedan avtalet blivit gjort. I fall ägaren redan erlagt dem, kan han under 1919/20 fodra dem tillbaka av arrendatorn.

Premierministern: K. Päts.

Jordbruksministern: D. Strandmann.

T. K. st. företr. Sakkörare: Th. Käarik.

Brevlåda.

Redaktionen får härmed be de ärade läsarne ha öwerseende med följande fel, som insmugit sig i №: 4 och 5.

På sid 19 № 4 ha på andra raden nedifrån orden „tjänst stadda personer“ uteblivit. Läs: „Alla i krigs-, skyddskårens samt alla andra i regerings och sjawsthyrellens tjänst stadda personer äro pliktiga att awgiva följande heliga löfte“: —

På sid. 22 i № 5 § 4 är dagordningen felaktigt angiven. Den bör läsas så:

1. Swensstarnas i Estland politiska ställning.
2. Swensstarnas kulturella autonomi.
3. Dika frågor:
 - a) kvinnofrågan,
 - b) meddelanden från olika orter,
 - c) tidningsfrågan m. m.

Även med öwriga mindre fel be wi ha öwerseende. Sättarena förstå icke swenska språket.

Redaktionen.